

דברי הש"ס הלז אלא שלא נחית לחלק בה כי אף
 ללא מקרי כתב מ"מ מקרא קודש הוא וכמשתמעות
 לשון רש"י שם בעיני מכתב וליכא מכתב פיתוחי
 חותם כלומר דלאו מכתב מקרי אבל בלא"ה לא קשי'
 לן מירי' אבל וודאי נעלם מעיני מכתב דברי תשובה
 הרמ"בם והוצא ברבינו ירוחם ספר ארס נתיב צ'
 חלק ג' וז"ל ואולי תאמר ה"מ שנכתב על הספר ובריו
 אבל לחרותו נעשים ובוהב או לרקס בבגדים תותר'
 דע כי אין חילוק בין כתיבה לחריהה כדאית' בניטין
 וכו'. הרי כל עמנו לא למד הרמ"בם שהחריהה על
 עבים ואבנים וזהב לא מקרי קדושה אלא כדאיתא
 בניטין ובניטין בפירוש אתמר דרפוס המטבע לא מקרי
 כתב ולא קדושה היא. וכן ב"שוב' מ"ב ס' כ"ט
 בשאל על קדושת הספרים הנדפסים ושמות הקדושים
 הנדפסים אס' יש להם קדושה. והשיב לשואלו דבר
 דרפוס שלנו כתיבה מקרי כבין הזהב ויריכות מקרי
 ולא תוכות ולא כדגרי זהב הרי להדי' דאי לאו הכי
 לאו קדושה היא כלל ולא כתב מקרי ואין כאן קדושה
 כלל. מ"מ אני רגיל לומר לנדר השם משום מראית
 העין ובניין השם והשאר מותר דשם אף אס' נכתב
 כהיגון שם שלא במקומו הוא דהשאר מותר. ומה
 שעלה על דעתו דשם הנכתב בטעות לאו שם הוא
 ולא קדוש כלל תמהני הלא מפורש בסמ"ג לאוין
 ס"ג שאס' כתב שם על היריעה ואפי' בטעות שכל
 היריעה קדושה ודקדק כן מלשון הגמ' יע"ש. ואף
 ש"שוב' מ"ב ס' ק' השיב על הסמ"ג כל השבתו אינו
 אלא על מה שפסק כל היריעה קדוש אבל על השם
 לית דין ולית דיין לב עקדוש ודקדוקו בהגמ' במחילה
 מכבודו דקדוקו קלוש מאוד. הק' אברהם ברודא
 מפראג:

שאלה נו

גיה מעשי ידי אבותינו אשר כוננו ידיו אחרות
 אחרות מהורות כתיבה תמה ולשון זהורית.
 אל עבר פני מאירות. פסיקי דיני' מזהב וסופר
 באופק' הכותב' ספרי תורות. ומראה פנים לכל נד
 פנים מסבירות. ערך מערכות. ומבב לו יד כל בו
 פוסקי' ראשונים ואחרונים אחת. תהן לא נעדר. עד
 שפלו לו פסיקות רבות שאלות וחשוב' תגילה עפה.
 כשולת מנופה והנה האמת אני אשר עירדנא מאוד
 על התורה ועל העבודה עבודת הבור ויחידים.
 ועול תלמידים. המבקש' תפיקדים. כסדרן
 תמיד' ומלכר מה שאני מוכרח להשיב דבר עד
 עתה ימי ר"ח. יותא דתפגרי צ' רבנן. פנה פניתי
 תפלי קבתי. וראה ראיתי דברי קדשו אפס
 קשה:

להו דרבא ואין מוחקין תתנו וא"כ תכלן להש"ס
 לומר דהני תנאי' בהני תנאי' היינו דפליגי נתי אס'
 צריכין תגילת סוטה לשמה שמה כ"ע מורו דאין
 צריכין לשמה והא דאין מוחקין מסתפס ס"ת משום
 דצריך לכתוב התגילה דווקא אחר השבועה אלא
 וודאי כ"ל דכ"ע מורו דרבא ופלוגתייהו איירי בלא"ה
 שכתב ה' כס"ת אחר השבועה:

אבר בלא"ה אפשר דקוש' תהדי' לוי לאו קוש'
 היא כאשר משמע שם בדברי תוס' שם
 בעירובין ד"ה אבל תורה כו' פירשו בסופו אי נמי
 בשוטה אין דהן שעליו לכתוב תקפיד אס' יכתוב
 שום ארס לשמו שלא ברשותו ומסתמי' ניחא לי' כו'
 ש"מ דזה אפשר לקיים ע"י אחר ושלחתו דכהן
 קא עביר. ואף א"ת דלשון ספרי לא משמע כן אפשר
 דלא קשה מירי כיון דאי' בשנהדרן פ' הטחנין סתם
 ספרי ר"ג אליבא דר"ע וכאן משמע דר"ע הוא באתת
 התמיר להטיל קנקנתם ולא קשה עליו כלום ור'
 ישמעאל ס"ל דלאו דווקא בדמשמע מלשון תוס' אף
 דכחד ליטנא נקיש ר"ע הוא האוסר זה באתת קשי'
 עכ"פ כיון דמש"ל ב"ס שיתוש חשימות שה' משמע
 תחילה ר"ע ולא יוכל לעמוד על סוף דעתו ואולי
 לר"י תודים דר"י הוא השני ובשני לשונות מוכח
 דהשני הוא האוסר וכן תוכח שם בתוס' ד"ה חון
 מפ' סוטה כו' דר"י הוא האוסר. ואין להאריך עוד
 בזה כיון דחליף שעת' חליף ובשביל שצנדי' בכל
 תאחר לא ישוב ידו אחור כי אונס פטרה דחמנא
 ככ"ל גם אין כל הומניס שונים כי צרכי ציבור תבני
 מדינה עלי' הי' כלנה אפס"כ מעתלי' אפנה להשיב
 מענה. אס' אפשר והנה אף יבא בדברי שלום ואמת
 ויוכה לראו' בנחמות דברי אוה' יעקב ה"ק כהן מפראג
 חו' פה ק"ק קופלענן ואגסי'.

(תשובת דבר בענין זה מהגאון מוה"רא ברודא זכ"ל
 אשר השיב על שני דברים באחד וכתבא כתוב הרר
 הוא בתשובה לעיל ס' ת"ג ושדרנוהו כאן במקומו):

הנה על אשר שאלתי מה נאמר בכסף אשר הי'
 נכב עליו והוא טרח למצוא טעם וללמד
 זכות על כ"ב שיש להם איותס מטבעות ולא הרגישו
 כאילו אין כאן בית מיוחד ומאי דקתבעי לי' קפשיט
 לי טובא כי ש"ס ערוכה היא במסכת גיעין פרק ב'
 בשקלי' וטרי' דחק תוכות ויריכות ומסיק כדגרי זהב
 ולא כדגרי זהב הרי להדי' דגרי לאו כתב הוא וכן
 הוא בירושלמי הקודש על פור כדבנית כתב כשר
 הרושם על פור כדבנית כתב פסול וכתב בתשובה
 מחס עורי' ס' כ"ב והיינו רוסמא דגמ' דילן שהוא
 בעין רפוס המטבע. ובלי ספק שלא נעלם תמך

שאלה נו

שלא לפסקינן בתרין שורין לדברי הש"ס דחולין •
ועכ"פ לדברי אור תורה המסורה הוא נגד הש"ס:
ובפרט המסורה רבתי דכתב בפי' אילין תילין
דכתיבין חדא וקרינן חדא אליבד
פדהכור ידידי' כדרלעומר עכ"ל א"כ הוא נגד הש"ס
ולא א"ש יסובי' כיון דכתב בהרי' דכתיבין חדא וקרינן
חדא ולענין מאי אמרינן בש"ס דפסקי' ספרא
בתרין:

שנית דבר לאמור • וכי לא מצא הגמ' להקשות
על בת היענה אלא מן כדרלעומר ה"ל
להקשות מן בת שיש או באר שיש בו' אין זה קושי'
כלל דפריך תמה שנוצר בתורה תחילה:

והחוט המעולם בקושי' שהקשה אס' ב' תיבות
אפי' בשני שיעין נמי שפיר דמי • ואס'
בשני שיעין לא אפי' ב' תיבות בשיטה אחת נמי
לא ע"כ לא ידעתי אמאי לא דכיון דהס' באמת ב'
תיבות יש לפסקו בשניהם' אבל כיון דב' תיבות אילו
הס' עכ"פ שם ארס א' יש לכתבו בשיטה א' כי אין
לחלק שם ארס א' לשני שיעין דהלא מצינו למימר
לבעל אור תורה • ולעמיתך נמי יש לרדק הכי כיון
דבקריאה ונמצא יש לפסקו בשנים • ה"ה לענין
הכתיבה • וע"כ ב"ל הכי והספר ה"ל בעצמו כתב דברי א"ת

כמו כן ב' האוינו גבי הלה' תנמלו שכתב שם ולענין
סותר' זה את זה
קריאת תלה זו רואה אני את דברי ראב"ע ורד"ק
שמהלך זו נכתבו שנים כו' אבל אנו הוכחנו שכתבת
ב' תיבות מסתמא ככתיבתה כך קריאתה וכל המענה
כו' כי באמת כיון שבגירסתם לכתבו ב' תילין
הקורא אותה תלה חדא מכחיש הכתוב עכ"ל א"כ
כיון שהחליט ככתיבתה כך קריאתה ואין לשנות זה
מזה הא"ך כתוב הוא עצמו דקריאת כדרלעומר ב'
תיבות וכתיבה תיבה א' ועוד דכתב שם דק' לסברתם
קושי' חזקה והוא שאלו הדבר כן ה' מונים תלה זו
עס ח' תילין דכתיבין תרין וקרינן חד דברדי הימים
והנה מדויק ידי' משתלים דזה ק' נמי לסברתו
כדרלעומר נכתב חד תלה ובמנשה וקריאה הוא
תרין שאלו הדבר כן ה' מונים עס ט"ו תילין דכתיבין
חדא וקרינן תרין וקושי' ה"ל הא"ך יהי' הרמ"ה
והמאירי נגד הש"ס:

ולעיד לאו קושי' דדבר זה בתחילתו שנו' דהיינו
מה דפליגי' אמוראי בסוף פסחי' דלר'
יוחנן שם ידידי' אחת ה' ולרב שמים ה' • ופליגי' בו
נמי תרי מנאי במס' פוסקים בפ' ה' הלכה י' אלו
שמות נחלקי' בית אל בית שאן באר שבע ידידי'
הללו' ר' יוסי א' אין נחלקי' וס"ל להרמ"ה וסייעתו
דשם ידידי' ושם כדרלעומר שוין • כמו דחשיב במסורת
רבתיא ה"ל • וכיון דק"ל דהלכה כר"י לגבי רב
ושמאל ותכ"ש לגבי רב לחוד כמו שכתב מהר"א
בפסקיו

וזה יצא ראשונה אחר שכתב הרמ"בס וחשב
ומנה בכלל פסולי' בתורים של ס"ת אס'
הרחיק בין אות לאות עד שנראה כשתי תיבות או
ב' תיבות בתיבה אחת' א"כ איך לעשות בתיבות
כדר לעומר • שרבו תחלוקת בין הפוסקי' הלא הוא
הר"ן וסייעתו דעתם ששתי תיבות המה • והרב
מהור"ר מנחם בעל המחבר אור תורה • הביא בשם
המסורה הרמ"ה ומאירי שאינו נכתב אלא תלה חדא
וזה תוכן ד"ק בזה ענין:

והנה לכאורה נראה לפסקו לשתי תיבות כפשטי
דש"ס דחולין שהביא נמי תפלת' והאי
דוחקי' שדחק בעל אור תורה • דהא דקאמ' בש"ס
ה"ל דכדר לעומר בשתי תיבות פסק להו לענין
הקריאה והמנשא ולא לענין הכתיב' זה דבר שאין
הדעת סובלו לפרש הש"ס הכי דא"כ ל"ל להתיירצן
לחלק בין בשני תיבות ובין בשני שיעין לפלוג ולשנוי'
בדידי' אפי' בחדא שיטה • רק ה"ל לשנוי' התם
(ככדר לעומר) במנשא פסק לי' בכתיבה לא פסיק לי'
הכא (בבת היענה) אפי' בכתיבה פסיק לי' ומלבד
הדוחק שכתב בעצמו דכתיבין לחלק • וחירץ דמה
שאמר בתרי תיבות היינו במנשא' ומה שאמר בתרי
שיעין כו':

זאת ועוד אחרת מה שהכריח לבעל א"ת לרדק
הלו שלשה קושי' שהקשה ושלשה אלה המה
נפלאי' מתני' חדא מ"ש הנה מצינו ראינו כל הספרי'
כדר לעומר תלה חדא • וכן תעידות המסורת כולן פה
אחד • וכן כתבו הרמ"ה ומאירי ואס' כאמר שהגמ'
סובר להיפוך כו' יקשה מאוד עכ"ל • והנה קושי' זו
אינו מיושב נמי בתיירוצי' ובפרטו' בש"ס ואף דיהבינן
לי' כל ספיקו לא אהני לתרין המסורת דכתיב תלה
חדא • וא"כ צריך לפרש לדידהו הש"ס דקאמר דפסיק
בשתי תיבות היינו לענין הקריאה ולא לענין הכתיבה
וא"כ ה"ל להמסורה לחשבו בכלל תילין דכתבו תלה
חדא וקרינן תרין • כמו דחשיב נגד אס' דת' וגם
במסכת סופרי' חשיב תלת שבותין א' וקריאין שני'
ולא תנה כדר לעומר:

אך במס' סופרי' י"ל תנא ושייר משא"כ במסורה
דחשיב תילת אלו ונקיט מניני ט"ו תילת
וודאי א"ל תנא ושייר כדאי' בש"ס בכתה דוכתי:

ובאמת במסורה קענה הלשון דחוק ד"ל
כדר לעומר כתיב תיבה חדא לתרין
שוין ולא תפסקינן • ור"ל שלא לכתוב אותן לשתי
תיבות • וה"ל לומר רק לתרין לא פסקינן או לתרין לא
לשוין ועוד כיון דכבר אמר כדר לעומר תיבה אחת ל"ל
לתרין לשוין כו' פשיט' ומהיכי תיתי להפסיק תלה
חדא לתרין ואי לא תסתמיא ה' כ"ל להביא לתרין
שורין לא לפסקינן • והיינו דלענין זה הוי תלה חדא

יסוב על
שלשה
קושי' בעל
א"ת

שני תיבות נלע"נד דלכתחילה יש לתקן אבל בשבת אין להוציא אחרת בשביל זה כיון דלא אפשרי' להכתא בהדי' כר"י והוי כחסינ' ויתירו' דאין אנו בקיאי' כ"כ לפסול ס"ת בשביל זה:

הגם דלכאורה משמע בש"ס דהי' בקיאי' בזה תדא' בש"ס דקידושין ד' ל' וא"ו דנחון חזי של אותיות דרש דרש חזי' של תיבות. והתגלח חזי' של פסוקי' ובעי ר' יוסף וא"ו דנחון תהאי גיסא או תה"ג וא"ל ר"ז נייתי ס"ת ונמנו והשיב דאין לא בקיאי' בחסירות כו' וכמו כן בעי בזהתגלח כו' משום דבפסוקי' נמי לא בקיאי' כדמסיק התם וק"ל אמאי לא בעי נמי בדרש דרש אי תהאי גיסא או האי גיסא דאין לומר דבכר הי' תניין ל' אי תניין הפסוקי' לא הוי תמו' ל' אלא ע"כ כ"ל דבשלמא אותיות והפסוקי' לא הי' תמו' ל' משום דאין אנו בקיאי' כדמסיק משא"כ בתיבות הי' בקיאי' למנותם * לפ"ז כ"ל דהי' ג"כ אי' ונתברר להן באילו תיבות כמו בית אל בית שאן באר שבע כדר לעומר אי חדא או תריני. וגם תהאי גופא דדרש דרש חזי' של תיבות הוי תמי להוכיח אי ס"ל כחכמי' או כר' יוסי דת"ס כיון דפליגי התם ב' שמות שנתורה אי הוי תיבה אחת או שתיס וחמשה מהן בחלק ראשון שנתורה א"כ ע"כ לחד מהני לא הוי דרש דרש חזי' של תיבות רק או לחכמי' או לר"י והאי הוי תמי לידע ע"י תנין התיבות ולכך לא הוי בעי רב יוסף גבי דרש דרש אבל אעפ"כ אין להוכיח תוה כי י"ל כמו דלא חשוב בת"ס בשמות הנחלקי' כדלעומד כן ישנו עוד שמות דפליגי בהו ותנא ושייר * א"כ דבחלק השני ישנו עוד שמות הנחלקי' לחכמי' שע"י זה הוי דרש דרש חזי' של פסוקים ולעולם אין להוכיח תהא אי הלכה כר"י

או כחכמי' תהא דלא בעי רב יוסף גבי דרש דרש ישנו לתא אי תהאי גיסא כו' משום דהאי תנא תזכיר שני שלא הקש' ת"י דרש דרש חזי' של תיבות ע"כ כוונתו חדא להאי גיסא וחדא להאי גיסא דאי שניהם לחלק ראשון והזכיר התיבה של סוף חזי' הראשון לא ה"ל להזכיר רק חד ולומר דרש אחרון או דרש שני חזי' של תיבות ואי שייכי שניהם לחלק אחרון לא ה"ל לומר רק דרש ראשון הוא חזי' של תיבות ומדהזכיר שניהם ע"כ כ"ל חדא להאי גיסא וחדא לה"ג הכלל דברעבדיש לשמוך על אותן פסוקי' דפסקי' כרב בפסחי' וכחכמי' דת"ס וכן פסק הד"י והרמ"א ורש"י לוכמה אחרונים שאין לפסול שמות באילו אם נכתבו' בשני תיבות * רק שלא יהי' נכתבו' בשני שיעין אך לכתחילה יש לתקן שלא להיות רק ריוח מעט כגון בס"ת וכן בנע:

שניות

תדברי סופרי' שלא לערב אותיות יחד בס"ת כמו שעושין בנע וברעבד כשל * דאל"כ

בפסקיו דס"ל ידידי' א' הי' ועוד קיי"ל דהלכה כר' יוסי משום דניתוקו עמו כמו דאית' בב"ק ד' כ"ד וס"ל בת"ס סופרי' דאין נחלקי' לכך תפסו עיקר דברי התסורה הכל' אליבא דהלכתא:

אך

ת"ש תהר"אי אך לגבי ר' חייא לא ברירה לן אי קיי"ל כר"י כל וכן כתב בש"ת ר"א ששון ז"ל כיון דר"ח לא ס"ל כר' יוחנן גבי הללוי' ה"ה בידידי' ו"א מוכרח די"ל דהוקא גבי הללוי' ס"ל דב' תיבו' הן דהללו הוא שבחיה הוא שס ויכול לכתוב אפי' בתרי שיעין משא"כ בידידי' י' אף דב' תיבות הן ידידי' ת"ת כיון דשני תיבות אלו נקרא לשם אדם א' ומורה דחד הוא כמו דס"ל לר"י כל התם אפי' בהללוי' לפי מה דמסיק לר"י כל דפליגי ידידי' דר"י דא' ריב"ל בי' תאמרות כו' גדול שבכולן הללוי' דכולל שם ושבת בבית אחת נמצא ס"ל לר"י כל דהללוי' חדא תלה הי' וכולל שם ושבת היינו שבת מהללו ושם של יח * ואפ"ה פליג אר"ח דהוא אחר שכולל בבית אחת דמשמע דתלה חדא הוא ור"ח דתחלק לתריני שיעין משמע דלגמרי תריני תילין הוי דהללו הוא פעל ויה הוא שם משא"כ ידידי' דע"כ שם אדם אחר י"ל דר"ח נמי מורה דשם חד הוא דכולל תריוניהו א"כ כיון דאין מוכרח דר"ח פליג אידידי' נשאר בידידי' הלכה כר' י' ותכ"ש לר"י כל דס"ל דאפי' הללוי' חדא הי' תכ"ש ידידי' דשם אדם א' הוא ור' יוסי בת"ס סופרי' נמי ס"ל הכי דאין נחלקי' ע"כ ס"ל הכי וכיון דידידי' חד הוא ה"ה שם כדלעומד:

והא

דפריך הש"ס דחולין לחוקי' דא' בת היענה תרי שמות הן מרפסקי' ספרא לתריני אלא מעתה כדלעומד דפסק' ספרא לתריני כו' י"ל דפריך אליבא דחכמי' דס"ל בת' סופרי' דאילו שמות נחלקי' כו' ואליבא דרב דס"ל נמי הכי בש"ס דפסחי' הכל' עכ"פ המסורת והרמ"ה והמאירי אינן נגד הש"ס כמו שהנין בעל אור תורה * רק המה פסקו כר"י ז"ל נגד * וכר"י כל וכו' יוסי דת"ס סופרי' והקוש' דת' חולין ז"ל ולא קאי אליבא דחכמי' דת"ס ואליבא דרב בפסחי' וא"כ נגד הש"ס או במקום שיש פליגות' בש"ס וודאי כיון בלא"ה כתבו כמה פוסקי' דבכמה מקומות אנו מניחין דברי התלמוד ותופסין דברי המסורת הגם דבזה אין דעתי הקלה תשכים עמהן תכמה טעמי' שאין להאריך בהן מ"ת היכא שאפשר להשווה שלא יהי' נגד הש"ס או במקום שיש פליגות' בש"ס וודאי כיון בליך אחר המסורת:

עכ"פ

כדי לבאת ידי כולן כיון להניח ריוח מעט ולא כמין שם תיבות כמו דכתבו הפוסקי' גבי גט בתילת דיתהויין דיש להניח מעט בין די תהויין בשביל ספק זה * והן כתבו בשם תהר"ל וגם נכתב כדלעומד שני תיבות בריוח גדול כתי שאר

זרמ"ה
מסורה
ז"ל נגד *
ז"ל ולא
בעל א"ת

תה שפסול
בס"ת
ברענר
אין עושין
לכתחילה
בגט אבל
ברענר
בגט כשר
והשואל
טעה
ברבני
ריב"ש

דאל"כ לא הי' עושין כן בגט פ"ל הרי"ב. וכתב
תעלת' פ"ו נשתע מדבריו דכל שהוא פסול בס"ת אין
לעשות בגט. ולפ"ו לתה כתב ה"י והרמ"א אם
נכתב פרהסור ועמי נדב ב' תיב' בגט לא נפסל הלא
בת' סופרי' א"ל הכל שווין שאין חולקין עמי נדב וכו'
ומסתמא שאין רשאי לחלוק עכ"ל הנם בת"כ תיבנתא
לא קא חזינא הכא. דה"ק הריב"ש דאי הוי פ"י רוב
אותיות פסול בס"ת לא הוי עושין לכתחילה בגט כמו
דקיי"ל דלכתחילה צריכין לערב אותיות בגט אבל אין
ה"כ אף בתה שאין רשאי לעשות בס"ת. אם נעשה
כן בגט ברענר צתקוס שקשה לתקן הדבר כשר. וזה
נתי' דעת ה"י שכתב אם כתב ב' תיבות לא נפסל
בכך. היינו ברענר לא נפסל היכא שאין לתקן
כפשוטי' ועוד י"ל מהב"ח ורמ"א תפרשי' הא דפליגי
בת"ס אילו שמות נחלקי' היינו אם נחלקי' לבמרי
לשני תיבות לכתוב אפי' בשני שיטין וע"ז אתרו הכל
שוין שאין נחלקי' עמי נדב דהיינו לבמרי לכתוב
בשני שיטין תשתע בשיטה אחת יכולין לחלוק. דעכ"פ
בתבטא נראה כב' תיבות כמו דא"ל בתיב' כדר
לעומת:

השלישי

להכריע ביניהם צין ת"ש ה"י בשם
הרש"בא ס"ת שכתב בה ב' טעות
אסור לקרות עד שיג' כי הוא מוחזק במוטעה בתלת
זימנא וכן תה שכתב בילקוט בשם ספרי ווטא. כל
ספר שיש בו פ"ה טעות לא יקרא בו עד שיג' ע"כ.
והנה הואיל דרש"בא טעמא קאמר דקיי"ל באמת
דבתלת זימנא הוי חזקה. ע"כ צריכין ליישב דבריו
הספרי הנ"ל שלא יהא סותר לדבריו הרש"בא דנ"ל אה
נכפרינן צריכין ליתן טעם על האי תיבנא דפ"ה אותיות אף דהוא
תספר של פ' ויהי בנכסע כדא"ל במסכת שבת ת"ת
תה ענין זה לזה. וי"ל ע"פ תה דא"ל בש"ע. ובלבוש
א"ח סי' קת"ג שאם חותם א' מוחזק שהוא שלם בלא
טעות יש להקל ולקרות בה באותו חותם אפי' שבשאר
חותמא' יודעי' שיש בהן טעות כו' ומפרש בלבוש תלת'
בטעת' שלא אתרו כו"ל אין קוראין בחומשין אלא
משום כבוד הציבור והכא שיש כל ה' חותמא' יחד אלא
שש באחר' טעות אין שייך כאן לפסולה משום כבוד
ציבור:

תירץ פל
דברי
הרש"בא
דבב' טעות
פסול
הס"ח
וכפרינן
פ"ה
אותיות

וי"ל

רוה כוונת הספרי דכל ספר שיש בו פ"ה טעות
שהוא כתיבין פ' ויהי בנכסע וכת"ד שפ' ויהי בנכסע
הוא ספר בפני עצמו לא יקר' בו כלל אפי' בשאר חותמא'
שבו שאין מוחזקי' בטעות והטעם כיון שיש בו טעות
כ"כ כתיבין ספר שלם הוי כאילו אין כל החותמא' יחד
דפ"ה אותיות שכתבו בטעות הוי כאילו נחסר חותם שאין
קורין בו כלל אפי' באותו חותם שבו שאין בו טעות עד שיג'
ודבריו הרש"בא א"ש בסתם ס"ת שכתב בו ג' טעות ואין
מוחזק חותם א' בלא טעות אח"כ תצאתי תירץ זה
בתשובת קדש"בא גופ' סי' רמ"א דפסק התם לפסול

ס"ת שחסר אות א' וכתב וי"ל ואי ק' לך הא דאמר
בס' הנוקין ס"ת שחסר יריעה אחת אין קורין דמשתע
הא פסוק א' קורין כו' עוד י"ל דחסר יריעה א' דוקא
שחסר בחומש שאין קורין בו עכשיו כגון שקורא
בחומש בראשית וחסר יריעה א' בחומש שמות דהשת'
פסול לה הואיל שחסר יריעה שלמה אבל אות או
פסוק א' לאו אבל אס' חסר אפי' אות אחת באותו
חומש שהוא עומד בו פסול כו' עכ"ל גופ' ונחלקי דידן
הוא תמא חלוקי' דהרש"בא ז"ל:

ועל

ארבע לו אגבנו דעתי הקלושה בתאי אין
דשליכין אי חשבינן טעות בחסירות ויתירות
בטעות גמור לאחזקי' ס"ת בטעו'. כלפע"נ דאין זה
בכלל זה דאסור לקרות בו עד שיג' דהוי ס"ס דנמא
אין בו טעות עוד כלל אפ"ל יש בו עוד איזה חסיר ויתירות
או יתירי'. דלמא לא הוי טעות וראוי להיות כן כיון
דאין אנו בקיא' בחסיר ויתירי' (ולא שייך בזה לומר
דלא הוי ס"ס כיון דהוי חסרון יריע' ודוק):

ואף

די"ל כיון שהוא מוחזק בטעות אילו לא הוי
ספק כמו שכתב הג"ך סי' פ"ו ס"ק ל"ב
הכל אסור כיון דנמא שם כ"כ הוחזק התבטל זה
שיש שם יותר מאי איכא שמא ניתוח ונעלו משום
חד ספיקא לא שרינן לי' כו' לפ"ו תה שהוא מוחזק
לא חשיב לספיקא ת"ת הואיל דחסיר ויתיר לא נקרא
בוודאי טעות דכול להיות דכן כגון לעשות ובכיון
כתב אותו סופר כן:

ורענין

תלמים וחסרי' שהווכחו בש"ס כבר
תלתא אמורא בתשובת שער אפרים סי'
פ"ב בס"ת שכתב כתוב בסוף פ' ויקרא בפסוק
וחמשתיו יוסף עליו חסר יו"ד צין תי' לוי' שה' ל"ל
לכאורה שאין להוציא אחרת משום שהוא מן חסירי'
ויתירות אך תסיק הואיל דילפי' תיב' בפ' הוהב
וחמשתיו חמישית הרבה אין זה מן חסירי' ויתירי'
שאין אנו בקיא' הגם בדיון זה לאו בכלל שאר
חסירות ויתירות כיון דבשביל הוי"ו נרש הוי"ו בתבטא
וישתנה הלשון בשביל הוי"ו אף דלא נשתנה משמעות
הוי' פסול וכתב דה"ל בשל"ה גבי כש כבש אבל
עכ"פ הדין דין חמת היכא דיליף תיב' בש"ס דינא' י"ל שדרשו
והלכות אף דלא נשתנה הלשון כגון ויבאה חנם אין
כסף דדרש' תי"ד דאין אין כסף לארון זה כו' או
על כל נפשות מת לא יבא או קרנות וודאי ב"ל דהי'
להם קבלה בוודאי דנכון להיות כן אף בתקום דהוא
לחומר' רוב פשמ' הוי חומר' דאיתי לידי קולא כגון
גבי וחמשתיו דילפי' תיבנא חומש' הרבה דהוי לחומר'
יבא קולא אי קידש כהן כהן אשה כמו דחשיב בפ'
הנחיקין ובגבי נפשות בא לידי קרבן לידי חולין בעורה
וכדומה בכל מקום א"ו דרקי בתלת וקיס להו בוודאי
הכי:

מחזיקין
ס"ת בטעו'
ע"י טעו'
חסירי'
מחזיקין
ס"ת בטעו'
ע"י טעו'
חסירי'
מחזיקין
ס"ת בטעו'
ע"י טעו'
חסירי'
מחזיקין
ס"ת בטעו'
ע"י טעו'
חסירי'

תניסות רש"ס הוא רבה אחר מרחבי' בלדד ולא רבא וכן הוא בדפוס פ"פ ברש"ס וכן בדפוס קראקא ברש"ס שוב ראיתי במרחא עמתי דשום קראקא כתוב רבה אחר מרחבי' בלדד וא"כ לית הלכת' כדנה תלמידו נגד ר' יוחנן דהא דפסקין הלכתא כבמרחא היינו מאבני רבא ואילך וקודם אבני רבא אין הלכה כתלמיד נגד הרב אף שמרחבי' הר"ן הובא בחות יאיר סי' ב"ד תשמע דאם לא פליגי בחייו עם רבו אפשר הלכה כתלמיד מ"מ לפי גירסת רש"ס ר' יוחנן ורב תרומיהו ס"ל דאחת היא בוודאי אין הלכה כתלמיד תלמידו רבה אלא שקשה לי דהא אמרינן כמה פעמים בש"ס כולו תלתא דמר עביר כרב ור"ל רבה עביר כרב בר תלתא ולא חשיב כס' יה אפשר לתרץ לפי מה דמסיק לעיל ע"פ ובמחנה דוכתא דוקא כחומרא דרב עביר א"כ בזה דליכא קולא או חומרא אפשר דפליגי ארב אבל עכ"פ הלכה כרב ור"י וגם ר' חסדא סבר כן:

ומה שהביא הגאון בעל ת"י רא"י מהירושלמי לא אוכל להבין אדרבה משם מוכח ג"כ דרב סבר דאחת ה' כסיה ורב ור"י ור"ח כולו סברי דאחת היא:

ומה שהביא הגאון בעל ת"י רא"י מהמקורה אומר אני אדרבה משם מוכח דאחת היא במסורה גדולה מלכ"א א' ג' קחשיב דק'ה' פסוקי'ה' מילין כדדפי' מן כ"ב אתוויין ומו' וחשיב כל הפסוקי' ולא חשיב עמהם כי יד על כס':

ומה שרצה לסייע מהמקורה גדולה נחמ' ב' ט' משם מוכח ג"כ איפכא דלא קחשיב שמה ג"כ דק'ה' פסוקי' מן ה' מילין כדדפי' ומניין הוי סימן תיבהק:

ומה שאמר הגאון בעל ת"י להגיה בכל המקורה מלכים ובנחמ' ו' פסוקי' לא מסור' היא בידיו כך להגיה כל הספרים ולומר טעות נפל בכל הספרים בכל מקומות במסור' גדולה במלכים ובנחמ' חלילה לומר כן אלא מה שפורע והולך בנחמ' פסוק כי יד אפיק קרא דכי יד ועייל קרא גם לי גם לך לא מלכים ה"ל ומניין הוי סימן מה שכתב בתחילה ה' פסוקי' דאית בהון כו' ראוי לסמוך עליו כיון שבכל המקומות שוין ראיתי במסכת סופרים שלשה ספרים נמצא בעורה בשנים מצאו ואטועיובא' אזילי וקיימו השנים שהם הרוב מכ"ש כאן שנמצא בכל מקורה גדולה כן דק'ה' פסוקי' בכלל:

גם תמהני ענין כי ראיתי במסורה גדולה פ' בשלח כתיב כס' פלוגת' אי תפיק ה' א"כ פשיטא שהוא מילת חדא סך פלוגתא אי תפיק ה' דאל"כ ה' לו לומר יה פלוגת' אי תפיק ה' וכן מוכח ג"כ מה שהביא

אמנם בתקום דדרשו תיני' דרוש בעלמא בדברי אבדה כגון ויהי ביו' כלות משה או ואשם בראשם וכדומה אין ראוי להוכיח מזה דנקי'ה' ה' די"ל דדרשו הכי ע"פ החוקה והרוב ס"ת שמצאו הכי אף דלא בקי'ה' בוודאי רשות לדרוש כפי דעתם וסברתם אף דפשיטא דקרא אינו כן כדפיר'שי בכתה תקומות משא"כ לענין דיני' והלכות אחר שכתבתי זאת נמצאתי ראיתי בתשובת מהור"ר דוד בן ומרחא תמש כוונתי וכתן שמחה בלבי שכוונתי לדעת הגדול ואלוי אין בידו תשובה זאת ואצתיק לו בקיצור כס' ק"א וו"ל תמהתי על המנהיג האלה וכי פריך להו דדרשו של רש"י מהבמח' ערובה אשר בידיו וכתב בו פלגשם כתיב ונכח פסוקי'ה' מילין וכן ואשם בראשם וגו' אלא עיקרן של דברי' מה שאביר לך שכל תלא וחמר שתלה בו דין לפי מה שלמדו בנתי' כגון קרנות קרנת סוכות סכת וכן אין לו עיין עליו אילו וכיוצא בהן יש להג' הספרי' אם נמצאו הפך ממה שאמרנו בנתי' אבל כל תלא וחמר דלא כת לענין דינא אלא מדרש בעלמא לא נביה שום ספר ע"פ הדרשה ולא ע"פ המסורה אלא אוליכין במר רובא כו' במלמא דלא תלי' לענין דינא כו' עכ"ל ע"ש כי האריך עוד וכתת אין הומן תפסיק לראות ולעיין אחר שאר ספיקותיו ואם אתעכב עוד להשיב דבר אל יחשב עלי אשם ויאתר שהשלכתי אותו אחר גיווי ע"כ להשיב קמא קמא דמטי לירי כ"ד אוה' לנצח יעקב הק' כהן מפראב חו' פה ק"ק ורכקנורט יע"א:

שאלה נו

מי כמותו מורה אור תורתו ככאת השתש בגבורה תומי ואורה ש"ב אדוני מורי הגאון המופלא אב"ד הישראל כ"י ע"ה פ"ה הכהן הגדול תלמידי מהור"ר יעקב כר"י כו' ילמדנו רבינו במעשה שרא לירינו בס"ת שנמצא כתוב בה בפ' בשלח כס' יה בשני שיטין:

הנה בפסחי' פרק ע"פ דף קי"ז מבואר כס' ירדלי' מרחבי' אם תיבה אחת או שתיס ופסק מהר"ש דכסיה אחת היא ואי אישר חילי אבטל להסופרי' שכותבין בשני תיבות ומשמע שבשני שיטין פשיטא שפסול הספר ההוא לדבריו אף בעל תו' י"ט במס' סוכה רצה לשדות נדבא בדבריו של מהר"ש של וגם בדברי' בעל כף נחת שכתב כמהר"ש של והאריך בתי"ט שמה מאור אך כל דבריו אינן מובני לי ובפרעות מה שרצה להסתייע תניסות רש"ס ז"ל ותוכן דבריו דהלכה כרבא דבמרחא הוא דאמר מרחבי' בלדד אחת אלא ידעתי לפרושי אדרבה